

**REVISTA DE ISTORIE
„VASILE CONTA”
TÂRGU-NEAMȚ**

**Historical Magazine „Vasile Conta”,
Târgu-Neamț**

**Revue Historique „Vasile Conta”
Târgu-Neamț**

**Volumul VI, nr. 1, iunie 2024
Volume VI, issue 1, june 2024
Volume VI, no. 1, juin 2024**

Iași
Editura PIM, 2024

COLECTIVUL ȘTIINȚIFIC/SCIENTIFIC BOARD/LE COLLECTIF SCIENTIFIQUE

Prof. univ. dr. Florin PINTESCU, Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava
Conf. univ. dr. Ioan DĂNILĂ, Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău
Col (r) dr. Tiberiu TĂNASE, secretar Divizia Istoria Științei, Academia Română
Comandor (ret) Gheorghe VARTIC, Comisia Română de Istorie Militară
Cercetător științific II dr. Mircea Gheorghe ABRUDAN, Institutul de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române din Cluj-Napoca
Cercetător științific principal III dr. Corneliu CIUCANU, Academia Română-Filiala Iași
Prof.univ.dr. Virginia POPOVIĆ, Universitatea Novi Sad, Serbia
Conf.univ.dr. Mircea MARAN, Școala de Studii Înalte pentru Educatori „Mihailo Palov” din Vârșeț, Serbia
Prof. dr. Daniel DIEACONU, Centrul de Cercetare pentru Dezvoltare Regională și Integrare Regională al Universității din București
Asist. univ. dr. Ioan FĂRMUȘ, Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava
Prof. Mihaela CHELARU, șef serviciu Arhivele Naționale Bacău

COLECTIVUL DE REDACȚIE/EDITORIAL BOARD/ ÉQUIPE ÉDITORIALE

Editor șef: prof. dr. Emanuel BĂLAN
Editori: prof. drd. Elena PREDA, dr. Valentin IOAN, prof. Marius- Emanuel SANDU
Secretari de redacție: maior. drd. Marcel IOAN, prof. dr. Emanuel BĂLAN
Tehnoredactare: prof. dr. Emanuel BĂLAN
Corectura: prof. Oana STOICA, prof. Nicoleta LIPAN, prof. Mihaela PAVĂL
Grafică și Copertă: prof. Radu-Mihail PINTILIE, informatician Ionela -Diana COZMA
Traducere: limba engleză/ limba franceză: prof. drd. Valentin-Cezar TEODORESCU
Responsabil promovare: prof. drd. Traian ANTON

ISSN 2668-6317

ISSN-L 2668-6317 Revistă open access



© Copyright 2024
Liceul „Vasile Conta”,
Târgu-Neamț

Tiparul- Editura si Tipografia PIM, Iași

Reproducerea integrală sau fragmentară, prin orice formă și prin orice mijloace tehnice, este strict interzisă și se pedepsește conform legii. Răspunderea asupra conținutului materialelor revine, în exclusivitate, autorilor.

Adresa/Editorial Office: Liceul „Vasile Conta” Târgu-Neamț, str. Slt. Radu Teoharie, 3, 615200, Târgu-Neamț, telefon: 0233791172, mobil: 074456206.

www.revistadeistorielvc.ro

e-mail: analelvcistorie@gmail.com

Revistă fondată în 2019, indexată și înscrisă în Bazele de Date Internaționale (BDI) CEEOL, Index Copernicus Internațional, CiteFactor, Open Library, ISI index, International Institute of Organized Research, ROAD – Directory of Open Access Scholarly Resources, ResearchBib, ResearchGate, Academia.edu, SSRN, ESJI, Google Academic și Digitales Archiv și Internet Archive.

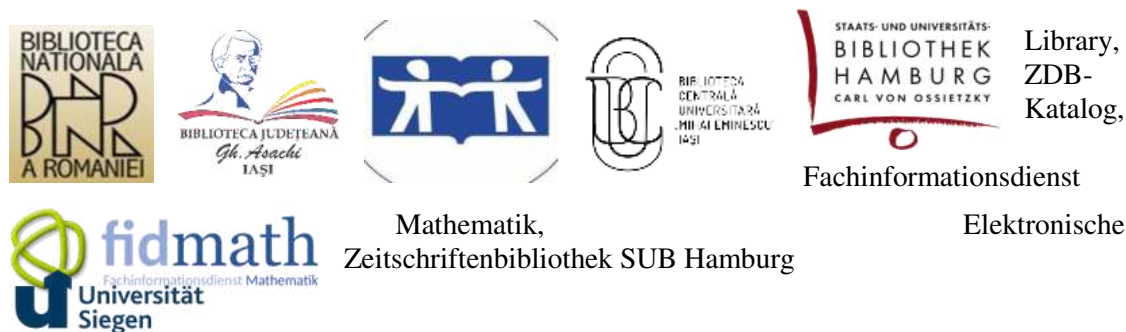


Revistă în curs de indexare în DOAJ, DRJI, JSTOR, ERIH-PLUS, EBSCO și THOMSON ISI

BDI Index Copernicus International. Revistă **evaluată pozitiv** după criteriul citărilor, în **I.C. Journals Master List 2020**, cu un scor ICV (Valoarea Index Copernicus) de **37, 06 puncte**.

SJIF Journal Rank List evaluation process, which resulted in a score given **SJIF 2022 = 3.823** (Scientific Journal Impact Factor Value for 2022).

Revista se regăsește și în bibliotecile publice-Biblioteca Națională a României, Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu”, Piatra Neamț, Biblioteca Județeană „Gh. Asachi” Iași, Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” Iași, Biblioteca „Ion Creangă” Târgu Neamț, Siegen University



și digital pe <http://biblioteca-digitala.ro> și www.europeana.eu



CUPRINS-CONTENTS -CONTENU

STUDII ȘI ARTICOLE **STUDIES AND ARTICLES** **ÉTUDES ET ARTICLES**

11

**ASPECTE ALE EROIZĂRII MORTII ÎN TRANȘEE. STUDIU DE CAZ:
MONUMENTE COMEMORATIVE ALE PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL ÎN
BACĂUL INTERBELIC**

**ASPECTS OF HEROIZING DEATH IN THE TRENCHES: A CASE STUDY
OF WORLD WAR I COMMEMORATIVE MONUMENTS IN INTERWAR
BACĂU**

**ASPECTS DE L'HÉROÏSATION DE LA MORT DANS LES TRANCHÉES :
ÉTUDE DE CAS DES MONUMENTS COMMÉMORATIFS DE LA
PREMIÈRE GUERRE MONDIALE DANS LE BACĂU DE L'ENTRE-DEUX-
GUERRES**

Claudia-Andreea JALBĂ

13

**MEMORIU DESCRIPTIV AL MAIORULUI FLORIAN MEDREA LA
ORDINUL NR. 1.139 DIN 7 NOIEMBRIE 1919 AL CORPULUI VI
TERITORIAL DE ARMATĂ DIN CLUJ**

**DESCRIPTIVE MEMOIR OF MAJOR FLORIAN MEDREA TO ORDER NO.
1,139 OF NOVEMBER 7, 1919 OF VI TERRITORIAL ARMY CORPS FROM
CLUJ**

**MÉMOIRE DESCRIPTIVE DU MAJEUR FLORIAN MEDREA POUR
COMMANDER NO. 1 139 DU 7 NOVEMBRE 1919 AL DU VI CORPS
D'ARMÉE TERRITORIALE DE CLUJ**

Prof. dr. Dragoș CURELEA

Cezar VASU

27

SERBĂRILE „RESTAURAȚIEI”– SĂRBĂTOAREA UNUI REGE

„RESTORATION” CELEBRATIONS – THE FEAST OF A KING

**LA CÉLÉBRATION DE LA « RESTAURATION » – LA CÉLÉBRATION D'UN
ROI**

prof. dr. Daniel DIEACONU

43

**INSTAURAREA REGIMULUI COMUNIST. STUDIU DE CAZ: PRIMARI
SATULUI ROMOS DIN JUDEȚUL HUNEDOARA ÎN PERIOADA 1945-1950**
**THE ESTABLISHMENT OF COMMUNIST REGIME.CASE STUDY:
MAYORS OF ROMOS VILLAGE IN HUNEDOARA COUNTY DURING THE
PERIOD 1945-1950**

**L'INSTALLATION DU RÉGIME COMMUNISTE. ÉTUDE DE CAS: MAIRES
DU VILLAGE DE ROMOS DANS LE COMTÉ DE HUNEDOARA PENDANT
LA PÉRIODE 1945-1950**

prof. dr. Adela Emanuela ORDEAN

61

ARHIVISTICĂ

ARCHIVE

ARCHIVER



**CÂTEVA MĂRTURII DOCUMENTARE DIN SECOLELE XVII-XVIII
PRIVITOARE LA SATUL IUCAȘUL, ȚINUTUL NEAMȚ, MOȘIA
MĂNĂSTIRII BALICA DIN IAȘI**

**SOME DOCUMENTARY TESTIMONY FROM THE PREVIOUS 17TH-18TH
CENTURIES AT THE VILLAGE OF IUCAȘUL, NEAMȚ COUNTY, THE
ESTATE OF THE BALICA MONASTERY IN IAȘI**

**QUELQUES TÉMOIGNAGES DOCUMENTAIRES DES 17E-18E SIÈCLES
PRÉCÉDENTS AU VILLAGE D'IUCAȘUL, REGION DE NEAMȚ, DOMAINE
DU MONASTÈRE DE BALICA À IAȘI**

Costin CLIT

71

**ASPECTE PRIVIND PLANUL DE APĂRARE A LEGIUNII DE JANDARMI
TECUCI ÎMPOTRIVA PARAȘUTIȘTILOR ÎN ANUL 1943**

**ASPECTS REGARDING THE DEFENSE PLAN OF THE TECUCI
GENDARMERIE LEGION AGAINST PARATROOPERS IN 1943**

**ASPECTS CONCERNANT LE PLAN DE DÉFENSE DE LA LÉGION DE
GENDARMERIE DE TECUCI CONTRE LES PARACHUTISTES EN 1943**

mr. drd. Marcel IOAN

87

FILE DIN ARHIVA UNIVERSITĂȚII „ȘTEFAN CEL MARE” DIN SUCEAVA
ARCHIVE FILES OF "ȘTEFAN CEL MARE" UNIVERSITY OF SUCEAVA
**DOSSIERS DES ARHCHIVES DE L' UNIVÉRSITÉ «ȘTEFAN CEL MARE»
DE SUCEAVA**

drd. Roxana-Melania CORNILĂ (LEUCIUC)

97

ISTORIE LOCALĂ

LOCAL HISTORY

HISTOIRE LOCALE

147

COMEMORAREA LUI ION CREANGĂ ÎN PRESA VREMII

THE COMMEMORATION OF ION CREANGĂ IN THE PRESS OF THE TIME

LA COMMÉMORATION D'ION CREANGĂ DANS LA PRESSE DE L'ÉPOQUE

prof. dr. Emanuel BĂLAN

149

ARHEOLOGIE

ARCHEOLOGY

ARCHÉOLOGIE

161

UNELE CONSIDERAȚII GENERALE REFERITOARE LA CERAMICA ASPECTELOR CUCUTENI, FAZA A/TRYPILLIA, FAZA BI

SOME GENERAL CONSIDERATIONS REGARDING CUCUTENI ASPECTS CERAMICS, PHASE A/TRYPILLIA, PHASE BI

QUELQUES CONSIDÉRATIONS GÉNÉRALES CONCERNANT LES ASPECTS CÉRAMIQUES CUCUTENI, PHASE A/TRYPILLIE, PHASE BI

drd. Alexandru Pascariu

163

ABREVIERI

ABREVIATIONS

ABRÉVIATIONS

185

INSTRUCȚIUNI PENTRU AUTORI

INSTRUCTIONS FOR AUTHORS

INSTRUCTIONS POUR LES AUTEURS

190

20.	A.16	Publicații de concurs pentru ocuparea posturilor de cadre didactice. Decizii privind numirea comisiilor de concurs. Propunerile catedrelor privind scoaterea la concurs a unor posturi didactice. Tematici pentru concurs.	09.01.1990 08.05.1990	185	
21.	A.18	Instrucțiuni, ordine, dispoziții, referate și alte acte referitoare la doctorat (1990-1996)	1990 1996	404	
22.	A.18	Decizii referitoare la doctorat (Decizii ale rectorului privind constituirea comisiilor pentru doctorat, admiterea la doctorat, susținerea examenelor și a referatelor)	19.10.1990 11.12.1998	24	
23.	A.26	Lucrări privind organizarea și desfășurarea concursului de admitere 1990. Planul de școlarizare pt. anul universitar 1990-1991. Lista probelor de concurs – vol.I	Iulie 1990 Sept 1990	70	
24.	A.27	Concursul de admitere 1990. Rezultate finale ale concursului de admitere – vol.II	Iulie 1990	165	
25.	A.27	Concursul de admitere iulie 1990. Comisia centrală de admitere, documente afișate, tabele nominale rezervă, tabele nominale prezență la concurs, rapoarte sală, subiecte și baremuri – vol.III	Iulie 1990	523	
26.	A.27	Concursul de admitere iulie 1990. Bareme de corectare – vol.IV	Iulie 1990	189	
27.	A.27	Concursul de admitere 1990. Contestații, baremuri de corectură – vol.V	Iulie 1990	541	
28.	A.27	Concursul de admitere sesiunea septembrie 1990 la Facultatea de istorie și geografie – vol.VI	Sept. 1990	170	
29.	A.27	Concursul de admitere 1990. Borderouri corectură + centralizatoare – vol.VII	1990	640	
30.	A.28	Rezultatul concursului de admitere (liste candidați admiși pe facultăți) – vol.VIII. Angajamente personal	Iulie 1990	196	
31.	A.28	Rezultatul concursului de admitere (liste candidați admiși pe facultăți) – vol.IX	Iulie 1990	36	
32.	A.29	Ordine ale rectorului privind studenții (exmatriculări, reinmatriculări, transferări, retrageri definitive de la studii)	04.01.1990 11.12.1990	59	
33.	A.30	Examine de finalizare a studiilor (datele de susținere a acestora, componența comisiilor)	1990 1993	59	
34.	A.31	Rezultatele examenului de diplomă - Facultatea de Inginerie – T.C.M. ingineri seral	Februarie- iunie 1990	162	Birou Arhivă
35.	A.31	Rezultatele examenului de diplomă - Facultatea de Inginerie – T.C.M. subingineri seral	Februarie- iunie 1990	121	Birou Arhivă
36.	A.42	Control de fond de la Arhivele Statului (proces verbal nr. 2967/1990)	1990	84	
37.		Registrul de evidență a studenților străini – An pregătitor	1990 1991	100	

Prezentul inventar format din 2 file, conține 36 dosare, 1 registru. Dosarele nr. 10 – 14 se găsesc pe raftul 3, la secțiunea *Istorie USV*, iar dosarele de la nr. crt. 34 – 35 se găsesc în Corpul E (136) – Birou Arhivă.

Astăzi, 27.07.2022, s-au inventariat 36 dosare, 1 registru.

Secretar cu atribuții de arhivar,



Roxana – Melania LEUCIUC

Foto 37. Ibidem.

COMEMORAREA LUI ION CREANGĂ ÎN PRESA VREMII

*

THE COMMEMORATION OF ION CREANGĂ IN THE PRESS OF THE TIME

*

LA COMMÉMORATION D'ION CREANGĂ DANS LA PRESSE DE L'ÉPOQUE

prof. dr. Emanuel BĂLAN¹

Rezumat: Anul acesta de împlinesc 135 de ani de la moartea marelui povestitor, Ion Creangă, la 31 decembrie 1889. Nu aveam de gând să scriu acest material dacă nu mă lovea știrea cu monstruoșitatea restaurării casei din Țicău, acolo unde și-a găsit sfârșitul și de unde a intrat în eternitate, marele Nică a lui Ștefan a Petrei din Humulești. Nu voi vorbi despre asta, ci despre cum îl comemorau înaintașii pe cel născut pe apa Ozanei. S-au ținut conferințe și spectacole și s-a vizitat casa în care s-a născut Ion Creangă. Vom descoperi cum erau prezentate de presa vremii aceste manifestări, răsfoind filele ziarelor din perioada 1910-1969.

Cuvinte cheie: comemorare, Ion Creangă, Humulești, zilele Creangă, Târgu-Neamț

*

Abstract: This year marks the 135th anniversary of the death of the great storyteller, Ion Creangă, on December 31, 1889. I had no intention of writing this material if I had not been struck by the news of the monstrosity of the restoration of the house in Țicău, where he found his end and where he entered eternity, the great Nică of Ștefan a Petrei from Humulești. I will not talk about this, but about how the ancients commemorated the one born on the water of Ozana. Conferences and shows were held and the house where Ion Creangă was born was visited. We will discover how the press of the time presented these events, browsing the pages of newspapers from 1910-1969.

Keywords: commemoration, Ion Creangă, Humulești, Creangă days, Târgu-Neamț

*

Résumé: Cette année marque le 135ème anniversaire de la mort du grand conteur Ion Creangă, le 31 décembre 1889. Je n'avais pas l'intention d'écrire ce texte si je n'avais pas été frappé par la nouvelle de la monstruosité de la restauration de la maison de Țicău, où il a trouvé sa fin et où il est entré dans l'éternité, le grand Nică de Ștefan a Petrei de Humulești. Je ne parlerai pas de cela, mais de la façon dont les anciens commémoraient celui qui était né sur l'eau d'Ozana. Des conférences et des spectacles ont été organisés et la maison natale d'Ion Creangă a été visitée. Nous découvrirons comment la presse de l'époque présentait ces événements en parcourant les pages des journaux de 1910-1969.

Mots-clés: commémoration, Ion Creangă, Humulești, journées Creangă, Târgu-Neamț

¹ Liceul „Vasile Conta” Târgu-Neamț; email: emmanuel.balan_tgn@yahoo.com

Anul acesta de împlinesc 135 de ani de la moartea marelui povestitor, Ion Creangă, la 31 decembrie 1889. Nu aveam de gând să scriu acest material dacă nu mă lovea știrea cu monstruoșitatea restaurării casei din Țicău, acolo unde și-a găsit sfârșitul și de unde a intrat în eternitate, marele Nică a lui Ștefan a Petrei din Humulești. Nu voi vorbi despre asta, ci despre cum îl comemorau înaintații pe cel născut pe apa Ozanei. Vom descoperi cum erau prezentate de presa vremii aceste manifestări, răsfoind filele ziarelor din perioada 1910-1969.

Într-o corespondență din 18 ianuarie 1910, ziarul „Universul” informa că „toate prăvăliile, și locuințele au arborat steaguri tricolore și chipul lui Creanga se vedea pretutindeni. La orele 9 jum. dim. în sunetul clopotelor de la biserici, porni o impunătoare procesiune din curtea primăriei în ordinea următoare : membrii bibliotecii populare „Ioan Creangă” cu drapelul; corul școalelor de notari, care tot drumul intona „Deșteaptă-te române”, școlile primare, delegații sosiți pentru această serbare, autoritățile și în fine nu mare număr de cetățeni”. Procesiunea s-a îndreptat spre biserica „Sf. Nicolae” din Humulești acolo unde, s-a oficiat slujba de pomenire de către un sobor format din toți preoții de la bisericile din oraș. După serviciul divin și alocuțiunea învățătorului Neculai Bancea, care a elogiat personalitatea scriitorului, cei prezenți s-au îndreptat spre casa în care s-a născut povestitorul. „Casa era foarte frumos împodobită cu coroane și arcuri de triumf, făcute din brad care făcea un frumos contrast cu albul zăpezei”. Aici au vorbit, Gh. Cosmovici, directorul școlii de băieți nr. 1, acolo unde a învățat și Creangă și studentul V. Todicescu.

„La orele 11, întreaga asistență se îndreptă către trapezul bisericii „Sf. Neculai” din Humulești unde erau așezate mese întinse și unde afară fierbeau cazanele cu mâncările pregătite, fiind orânduit un mare praznic țăranesc, pentru 400 oameni”. Aici, a luat cuvântul Mihail Sadoveanu care i-a îndemnat pe cei prezenți să citească scrierile lui Creangă, să-i îndemne pe copii să le citească. La manifestare a fost prezent și Ion State, fost coleg de școală cu Ion Creangă, „haj- malăul Nică a lui Costache, monitorul ce-î însemna greșelile și-l bătea pe Creangă”, amintit de acesta în Amintirile sale².

În 1915, la 25 de ani de la moartea scriitorului, a fost organizată la 4 ianuarie o serbare de către membrii corpului didactic și biblioteca „Ion Creangă”. După oficierea parastasului la biserica din Humulești, participanții au mers și la casa unde s-a născut scriitorul, unde au ținut cuvântări, învățătorul Bancea și primarul Dimitrie Zamvel. În cadrul serbării au vorbit despre scriitor, Ispir, doctor în teologie și L. Mrejeru, revizor școlar. „Serbarea s’a terminat cu un frumos bal”, după cum informa ziarul „Adevărul”³.

² „Universul”, an 28, nr. 2, 22 ianuarie 1910, p. 2.

³ „Adevărul”, an 28, nr. 9992, 6 ianuarie 1915, p. 3.

Ziarul „Adevărul” din 14 ianuarie 1930 scria despre comemorarea acestuia, manifestare organizată de către Ateneul Popular „Ion Creangă”, la 40 de ani de la moartea acestuia. După slujba de pomenire de la biserica din sat și alocuțiunea institutorului Savinescu, cei prezenți s-au îndepărtat spre casa natală a povestitorului. În fruntea cortegiului, se aflau oficialitățile (nu se putea fără nici atunci), deputatul Gh. Popescu, primarul Nae Dușescu, șeful poliției, comisar C. Repca, viceprimarul I. Șneiberg, președintele ateneului Creangă, Neculai Bancea (un personaj avid de funcții și de bani), membrii consiliului local dar și numeroși locuitori. În curtea casei scriitorului au vorbit despre viața și opera sa, Neculai Bancea, Gh. Popescu și N. Dușescu, corul Ateneului Popular interpretând diverse cântece. A fost prezentă și o nepoată de a lui Creangă, „domnișoara Grigoriu care a arătat diferite cărți și tablouri ce aparținuseră ilustrului dispărut”. Totul s-a încheiat cu o mică degustare în localul băncii populare „Ion Creangă”⁴.

În 1937 se implineau 100 de ani de la nașterea marelui povestitor humuleștean. Ce activități s-au desfășurat cu această ocazie aflăm din presa vremii. Cu acest prilej, în martie 1937, cu sprijinul Cercului cultural al corpului didactic primar din Târgu-Neamț și din inițiativa preotului paroh Constantin Cozma și a învățătorilor Maria Savinescu și Ion Papuc, au fost organizate o serie de manifestări. Dorindu-se o manifestare cu ecou, au fost trimise circa 140 de invitații către Casa Regală a României, Ministerului Educației Naționale, Fundațiilor Regale, Mitropoliei, Societății Scriitorilor Români, Asociației Generale a Învățătorilor din România, tuturor școlilor din vecinătate, preoților, autorităților județene și locale, diferitelor societăți culturale și chiar unor ziare precum „Universul”, „Curentul”, „Avântul”, „Opinia”⁵. Printre personalitățile invitate erau Ion Simionescu (geolog și paleontolog, membru al Academiei Române), Simion Mehedinți (geograf, membru al Academiei Române), Dimitrie Gusti (filosof și sociolog, membru al Academiei Române), Leca Morariu sau G. T. Kirileanu.

Programul manifestării a cuprins: o ședință în memoria scriitorului a Cecului Cultural al școlii primare nr. 3 de fete Humulești, între orele 08.30 și 10, unde învățătoarea Maria I. Papuc a vorbit despre viața și opera lui Creangă.

A urmat un parastas la Biserica din Humulești, slujbă oficiată de un sobor de preoți de la bisericile din Târgu-Neamț, în frunte cu starețul Milchisedec (orele 10-11). Aici au luat cuvântul preotul paroh, Constantin Cozma și C. Ifrim, reprezentantul Fundațiilor Regale.

Între orele 11 și 15, a avut loc un pelerinaj la casa părintească a marelui scriitor, în timpul deplasării către casa povestitorului, corul ateneului a cântat „Patria mea”. La casa scriitorului au vorbit învățătorii Papuc și Bancea, iar corul ateneului „I. Creangă” a cântat în fața casei „Veșnica pomenire” pentru Ion Creangă, Ștefan și

⁴ „Adevărul”, an 43, nr. 14128, 14 ianuarie 1930, p.5.

⁵ Roxana Diaconu, Surse documentare privitoare la celebrarea centenarului nașterii lui Ion Creangă (Humulești, 1937), în „Acta Musei Tutovensius”, VIII, 2013, p. 163.

Smaranda părinții lui și pentru iubitul său fiu colonelul Constantin Creangă, mort ca un erou în războiul de întregire. La final, s-au cântat cântece populare și „Mulți ani trăiască“ tuturor membrilor familiei Creangă, în viață. La finalul manifestărilor, între orele 14.30 și 17, a urmat o agapă în localul școlii din Humulești urmată de o serbare. Seria alocuțiunilor a fost deschisă de senatorul Calistrat Scutărăscu, urmat de starețul Melchisedec, delegate al Mitropoliei Moldovei care a vorbit despre personalitatea scriitorului. Au urmat luările de cuvânt ale lui V. Găbureanu, inspector școlar, C. Ifrim din partea Fundațiilor Regale și Virgil Dobrescu, în numele consiliului județean și al corpului profesoral din județul Neamț care a vorbit despre Ion Creangă și Eminescu, valori culturale ale neamului românesc. Acesta a propus înființarea unui muzeu în casa lui Creangă. Au mai luat cuvântul Protoereul Maxim, V. Gheorghiasa, G. Popescu, președintele căminului cultural „G. Cosmovici” și N. Stamate, institutor din Târgu-Neamț.

Un moment emoționant a fost acela când, nepoata scriitorului, Elena Creangă, atunci în vârstă de 80 de ani, „citit amintiri și scene impresionante, de la moartea lui”, apoi a dat citirii o dorință a familiei Creangă: „Ca ruda cea mai apropiată a marelui povestitor I. Creangă, am o dorință care cred că este și a dv., și care, dacă se va îndeplini, ne va face cinste nouă rudelor și satului Humulești: a) terminarea localului de școală „I. Creangă” din Humulești; b) facerea unui bust în amintirea scriitorului; c) amenajarea casei unde s’a născut și copilărit; d) aducerea învățătorului Anton A. Grigoriu, nepotul lui Creangă, din satul Vânătorii Neamțului, la școala din satul Humulești. Această dorință se va putea îndeplini formându-se un comitet local, și cu membrii de onoare dintre personalitățile țării”.

În îndeplinirea acestei dorinți, a fost deschisă și o listă de subscripție, primii care au donat câte 1000 de lei au fost, I. Bârliba, președintele Ligii Antirevizioniste și comisarul Repcea.

Participații au vizitat muzeul Ion Creangă amenajat într-o sală a școlii, urmată de o serbare organizată de învățătorii Maria Savinescu și I. Papuc⁶.

Nu au fost singurele manifestări organizate cu prilejul centenarului nașterii marelui povestitor. În iulie, cu prilejul comemorii a 433 de ani de la moartea lui Ștefan cel Mare a fost organizată o mare serbare populară la Humulești. Aceste manifestări au fost organizate de către Ateneul Popular „Ion Creangă” și sub patronajul directorului ziarului „Universul”, Stelian Popescu, președinte al „Ligii Antirevizioniste Române”, reprezentat la manifestări de Gh. Lungulescu. Au participat numeori localnici dar și învățători din toată țara aflați la cursurile de vară de la Piatra Neamț etc.

Programul acestora a fost următorul, după cum prezenta presa națională:
„1. Duminică, 18 iulie, ora 3 după amiază membrii ateneului se vor aduna la casa scriitorului Ion Creangă. Aici va vorbi d. N. Bancea, învățător. Corul ateneului va cânta „Bordeiaș, bordei, bordei”. De la casa scriitorului se va străbate podul peste apa

⁶ „Universul” an 54, nr. 64, 6 martie 1937, p. 6; „Adevărul”, an 51, nr. 16920, 6 martie 1937, p. 5; „Opinia”, an 33, nr. 8969, 26 februarie 1937, p. 2.

Ozanei, orașul Tg.-Neamț, și apoi convoiul se va opri la grădina publică în pavilionul căreia va fi producția școlară, dată de un grup de studenți și elevi ai școlii secundare, membri ai ateneului „Ion Creangă”. La ora 9 seara va fi în același pavilion o serată dansantă.

2. În ziua de 19 Iulie vor fi vizitate locurile pomenite de Ion Creangă în „Amintirile sale din copilărie”.

3. În ziua de 20 Iulie (Sf. Ilie). ora 9 dim. toți membrii ateneului vor lua parte la slujba religioasă. Corul ateneului va da răspunsurile. La ora 11, tot la biserica din Humulești se va forma convoiul și se va merge în procesiune la casa scriitorului, unde se va face pomenirea lui, a părinților lui, a foștilor preoți, dascăli și elevi ai școalei din Chilia Bisericii din Humulești. După pomenire vor urma, în fața casei, cuvântările și o producție școlară dată de elevii și elevele școalelor primare din Humulești, care vor cânta „Pupăza” lui Creangă. La ora 12 din zi, defilarea școalelor a premilitarilor și a membrilor ateneului în fața casei scriitorului. La ora 1 d. a., prânzul în localul nou al școalei primare din Humulești, cu tacâmul obligatoriu. Un bufet modest va sta la dispoziția publicului. Imediat după prânz, la ora 3 toți participanții se vor aduna pe malul stâng al apei Ozana. în dreptul locului unde se scălda copilul Ionică Creangă și de acolo se va lua drumul spre bătrâna cetate a Neamțului, care de veacuri străjuește meleagurile acestui ținut și orașul Tg.-Neamțu.

4. În ziua de 21 Iulie, adunarea la ora 9 dimineța la casa lui Ion Creangă, de unde membrii ateneului vor merge în excursiune pe dealul Boiștea, cea mai apropiată strajă a cetății Neamțului pe timpul lui Ștefan Vodă.

5. În ziua de 22 Iulie (Maria Magdalena, Sf. Mucenic Foca și ziua de naștere a M. S. Reginei Maria, mama răniților, a orfanilor și invalizilor, și văduvelor de război) se va face la ora 10 dini. în biserica Sf. Haralambie din Tg.-Neamț, pomenirea tuturor membrilor decedați, cari au contribuit la înființarea și susținerea bibliotecii „Ion Creangă”. De la biserica Sf. Haralambie, membrii ateneului vor merge în procesiune la școala din Humulești, unde se va ține o șezătoare și se va inaugura biblioteca cu numele de „Ion Creangă”. După amiază la ora 4 va fi în ograda școlii producția școalelor primare din Humulești și jocuri populare. La aceste serbări se va da mare însemnătate costumelor naționale, cântecelor și jocurilor populare. Se vor premia cele mai alese costume naționale. După aceste serbări comemorative, enumerate mai sus, vor urma excursiuni la mănăstirile și localitățile de prin împrejurimi”⁷.

Abia după război, casa în care s-a născut marele povestitor va deveni muzeu.

În 1964 se împlineau 75 de ani de la moartea scriitorului, prilej pentru regimul communist de a comemora cu fast acest eveniment. Este prima dată când apar consemnate „Zilele Ion Creangă”. Cu aceste prilej a fost constituit un Comitet national de comemorare, format din: Ștefan Bălan, ministrul învățământului, acad. Mihai Beniuc, președintele Uniunii Scriitorilor din R. P. Română, acad. George Călinescu, directorul Institutului de istorie literară și folclor al Academiei RPR,

⁷ „Universul”, an 54, nr. 196, 19 iulie 1937, p. 9; *Idem*, nr. 203, 26 iulie 1937, p. 12.

scriitorul Eusebiu Camilar, membru corespondent al Academiei RPR, scriitorii Otilia Cazimir și Dumitru Corbea, Constanța Crăciun, președintele Comitetului de stat pentru cultură și artă, prof. univ. Constantin Ciopraga, prof. univ. Alexandru Dima, membru corespondent al Academiei RPR, conf. univ. Zoe Dumitrescu- Bușulenga, istoric literar, acad. Iorgu Iordan, vicepreședinte al Academiei RPR, scriitorul Dumitru Ignea, secretarul filialei din Iași a Uniunii scriitorilor, acad. Athanase Joja, președintele Comisiei Naționale a RPR pentru UNESCO, Octav Livezeanu, vicepreședinte al Institutului român pentru relațiile culturale cu străinătatea, Toma Mosor, membru al Comitetului executiv al Sfatului popular al orașului Tg. Neamț, director al Școlii de cultură generală de 8 ani din cartierul Humulești, acad. D. Panaiteșcu-Perpessicius, directorul Muzeului de istorie a literaturii române și Ion Pas, președintele Comitetului de radiodifuziune și televiziune. Era elaborate inclusive un plan de măsuri care prevedea ca între 13— 20 decembrie 1964 Comitetul de stat pentru cultură și artă, Academia RPR și Uniunea scriitorilor să organizeze în colaborare cu alte instituții culturale „Zilele Ion Creangă”, în cadrul cărora „se vor desfășura acțiuni menite să contribuie la adâncirea cunoașterii și studiului operei lui Ion Creangă, la răspîndirea în cele mai largi mase populare a valoroasei opere a marelui povestitor, ca directă emanație a geniului artistic al poporului român”⁸.

Planul prevedea organizarea unei manifestări centrale în capital și a unei ședințe festive la Iași, în timp ce „în întreprinderi, instituții, școli, case de cultură, cluburi, cămine culturale, se vor organiza conferințe și simpozioane cu tema: „Ion Creangă marele povestitor al poporului român”. Conferințele vor fi susținute de către personalități ale vieții noastre culturale, scriitori și profesori de literatură română. În universitățile muncitorești și populare vor avea loc lecții speciale consacrate vieții și operei lui Ion Creangă”⁹. Era prevăzut și un pelerinaj la bojdeauca din Iași și un altul la casa din Humulești.

Radiodifuziunea și televiziunea română trebuia să difuzeze emisiuni special, spectacole dedicate acestei comemorări, iar Studioul cinematografic București urma să realizeze filmul artistic „Amintiri din copilărie”¹⁰ și un film după povestirea „Harap Alb”¹¹. Au fost editate volume cu opera scriitorului și studii de critică și istorie literară

⁸ „Steagul Roșu”, nr. 3682, 3 decembrie 1964, p. 1.

⁹ Ibidem.

¹⁰ Film românesc din 1965 regizat de Elisabeta Bostan. Filmul a avut premiera pe 14 decembrie 1965. Marele premiu "Osso pardo asturiano" și Premiul special al Juriului la Festivalul Internațional al filmului pentru copii și tineret de la Gijon, Spania – 1965; Premiul special al Juriului la Festivalul Internațional al filmului din La Plata, Argentina - 1965

¹¹ **De-aș fi... Harap Alb** este un film românesc din 1965, regizat de Ion Popescu-Gopo după propriul scenariu. Filmul este o adaptare cinematografică în manieră liber-parodică a basmului „Povestea lui Harap-Alb”. Premiera 26 iunie 1965. Filmul a obținut câteva premii la unele festivaluri de film din țară și din străinătate: Premiul de onoare pentru calitatea imaginii color și a prelucrării în laborator (Grigore Ionescu) la Congresul UNIA TEC de la Milano (1964);

Premiul special al juriului, premiul pentru regie (Ion Popescu-Gopo) și premiul pentru scenografie (Ion Oroveanu) la Festivalul Național al Filmului de la Mamaia (1965); Premiul pentru originalitatea regiei

privind creația lui Ion Creangă. Comitetul de stat pentru cultură și artă e emis și o medalie comemorativă reprezentând pe cei doi buni prieteni, Eminescu și Creangă.

În prima zi a manifestărilor pe 13 decembrie, a avut loc faza finală a festivalului regional „Ion Creangă”, desfășurată la căminul cultural din Humulești. A fost organizat și un simpozion cu tema „75 de ani de la moartea marelui nostru povestitor Ion Creangă”, în cadrul căruia Dumitru Știrban, profesor la școala medie din localitate, a vorbit despre „realismul. și universalitatea operei lui Ion Creangă”¹². Manifestările au inclus și un montaj literar-muzical intitulat „Evocare” susținut de către elevii Școlii medii din oraș sub coordonarea profesoarei Emilia Ivancehin. La muzeul de istorie din oraș a fost vernisată o expoziție de grafică și pictură cu titlul „Ion Creangă în arta plastică”, în timp ce la biblioteca raională a fost organizată o expoziție cuprinzând operele lui Creangă apărute în diferite ediții¹³.

Oficializarea „Zilelor Creangă” pare să fie 1969, având ca organizatori Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al orașului Tg Neamț și Muzeul memorial „Ion Creangă”.

Organizate în perioada 15-21 decembrie 1969, în anul împlinirii a 80 de ani de la moartea povestitorului, manifestările au prilejuit desfășurarea a numeroase acțiuni cultural-artistice, invitat special Constantin Ciopraga. La Târgu-Neamț a fost organizat un simpozion „Humulești. file de monografie”, vernisată expoziția de picture a lui Eugen Ispir - „Locuri și amintiri din opera lui Creangă”, montajul literar „Amintiri din copilărie” și o șezătoare literară la școala din Humulești. În încheierea manifestărilor, pe 20 decembrie a avut loc la Piatra Neamț, vernisajul unei expoziții de carte dedicate operei scriitorului iar la Casa de Cultură a Sindicatelor, o șezătoare literară cu participarea Cenaclului literar „Calistrat Hogaș” și a actorilor Teatrului Tineretului. Pe 21 decembrie, la Târgu-Neamț a avut loc o sesiune de comunicări științifice, un spectacol cu datini și obiceiuri de iarnă desfășurat chiar în curtea casei memorial din Humulești și dramatizarea piesei „Cătiheții de la Humulești”, spectacol jucat pe scena Casei de Cultură¹⁴.

În încheierea acestei contribuții, am dorit să arătăm cum o personalitate a literaturii române a fost comemorată de predecesori, acțiuni prezentate în presa vremii. Desigur, documentele de arhivă sunt mult mai importante, dar nu trebuie trecute cu vederea nici mărturiile de presă, acestea contribuind la întregirea imaginii unor personalități ale culturii române.

(Ion Popescu-Gopo) la Festivalul Internațional al Filmului de la Moscova (1965). În 1967, filmul a fost retras apoi de la difuzarea în cinematografe din cauza prezenței pe generic a Licăi Gheorghiu, fiica lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, și a unor replici rostite de aceasta destul de curajos pentru epoca respectivă. https://ro.wikipedia.org/wiki/De-a%C8%99_fi..._Harap_Alb.

¹² „Steagul Roșu”, nr. 3693, 16 decembrie 1964, p. 1.

¹³ Ibidem.

¹⁴ „Ceahlăul”, an II, nr. 572, 20 decembrie 1969, p. 1; nr. 575, 24 decembrie 1969, p. 1.

Bibliografie selectivă

„Adevărul”, an 28, nr. 9992, 6 ianuarie 1915;

Idem, an 43, nr. 14128, 14 ianuarie 1930;

Idem, an 51, nr. 16920, 6 martie 1937;

„Ceahlăul”, an II, nr. 572, 20 decembrie 1969;

Idem, an II, nr. 575, 24 decembrie 1969;

„Opinia”, an 33, nr. 8969, 26 februarie 1937;.

„Steagul Roșu”, nr. 3682, 3 decembrie 1964;

Idem, nr. 3693, 16 decembrie 1964;

„Universul”, an 28, nr. 2, 22 ianuarie 1910;

Idem, an 54, nr. 64, 6 martie 1937;

Idem, an 54, nr. 196, 19 iulie 1937;

Idem, an 54, nr. 203, 26 iulie 1937;

Roxana Diaconu, *Surse documentare privitoare la celebrarea centenarului nașterii lui Ion Creangă (Humulești, 1937)*, în „Acta Musei Tutovenssis”, VIII, 2013;

https://ro.wikipedia.org/wiki/De-a%C8%99_fi..._Harap_Alb

Invitație la manifestările organizate cu ocazia celebrării centenarului nașterii lui Ion Creangă.

ROMANIA
Școala primară No. 3 băieți
„IOAN CREANGĂ”
din
Humulești Tg. Neamț Jud. Neamț
No. 48
1937 Căminul Școlii Zăua 21

Invitație

Luni 1 Martie a. e. împlinindu-se 100 ani
de la nașterea marelui scriitor Ioan Creangă, s'a
luat hotărârea să i se facă comemorarea în Hu-
mulești în felul următor:

1. Dela ora 8¹/₂-10 se va ține a ședința Cercului Cul-
tural a școalei primare No. 3 fete, care ședință se va în-
china memoriei scriitorului.
2. Dela ora 10-11 se va oficia la biserica din Hu-
mulești un parastas de către cucernici preoți din localitate.
3. Dela ora 11-13 pelerinaj la casa părintească a
marelui scriitor.
4. Dela ora 14¹/₂-17 serbare organizată în localul
școalei „Ioan Creangă” de către școalele primare din
Humulești.

La această înălțătoare manifestație sunteți
rugați a lua parte și D-voastră.

Preot Paroh C. Cosma
Din partea corpul didactic al școalei de fete și de băieți
din Humulești
Director Maria Savinescu și Ioan Papuc



(Roxana Diaconu, *Surse documentare privitoare la celebrarea centenarului nașterii lui Ion Creangă*
(Humulești, 1937), în „Acta Musei Tutovensius”, VIII, 2013, p. 165)



Fotografii din timpul manifestărilor: 1, la casa familiei Creangă din Humulești; 2, la școala din Humulești.

oxana Diaconu, *Surse documentare privitoare la celebrarea centenarului nașterii lui Ion Creangă* (Humulești, 1937), în „Acta Musei Tutovensius”, VIII, 2013, p. 171) (R)

Comemorarea a 100 de ani dela nașterea povestitorului Ion Creangă

Piatra-Neamț, 2 Martie
Implinindu-se 100 de ani dela nașterea povestitorului moldovean Ion Creangă, căminul cultural din Humulești — satul natal al lui Creangă — a luat inițiativa comemorării lui.

În acea zi, fiind convocată ședința consiliului județean, d. președinte I. Bărliba, care, și președintele Ligii Antirevizioniște, a vorbit în sala consiliului despre marele povestitor și a desemnat să la parte la comemorarea dela Humulești pe d-nii profesori Virgil Dobrescu, Grigore Capșa, Rîtu Popovici și L. Radu, președintele Asoc. învățătorilor din jud. Neamț.

Au mai luat parte d-nii senator Scutărășu, V. Stavăr, ca delegat al județului, C. Ibrim din partea Fundațiilor Regale și președintele ateneului „Tătărași” din Iași, inspectorul școlar V. Helgiu din partea ministerului educației naționale, etc.

SOLEMNITATEA

De dimineață, cercul cultural a ținut ședința intimă la care d-na inv. Maria I. Papuc a vorbit cu multă însuflețire despre Creangă.

La biserică din Humulești s'a făcut o slujbă religioasă de un sobor de preoți, iar la ora 11 s'a oficiat o panahidă de un sobor în frunte cu starețul Măliședec Dumitriu. Răspunsurile au fost date de corul ateneului popular „Ion Creangă”, sub conducerea d-lui N. Bancea, învățător din Humulești.

La biserică a vorbit pr. C. Cozma, parohul bisericii și d. C. I.

poata scriitorului, a citit amintiri și scene impresionante, de la moartea lui.

Apoi a citit o dorință a familiei Creangă, exprimată în termenii următori: „Ca ruda cea mai apropiată a marelui povestitor I. Creangă, am o dorință care cred că este și a dv., și care, dacă se va îndeplini, ne va face cinste nouă rudelor și satului Humulești: a) terminarea localului de școală „I. Creangă” din Humulești; b) facerea unui busf în amintirea scriitorului; c) amenajarea casei unde s'a născut și copilărit; d) aducerea învățătorului Anton A. Grigoriu, nepotul lui Creangă, din satul Vânători Neamțului, la școala din satul Humulești. Această dorință se va putea îndeplini formându-se un comitet local, și cu membrii de onoare dintre personalitățile țării”.

D. prof. Bărliba, președintele Ligii Antirevizioniște și d. comisar Repea s'au înscris cu câte 1000 lei pentru îndeplinirea celor de mai sus.

D. I. Săvescu, președintele cercului cultural, a adus mulțumiri participanților.

S'au expediat telegrame M. S. Regelui, d-lor miniștri dr. C. Angelescu, prof. Gusti, președintele Fundațiilor Regale, I. P. S. Nicodem, mitropolitul Moldovei și președintele asociației generale a învățătorilor d. V. Toni.

A urmat vizitarea muzeului I. Creangă unde a impresionat casa în miniatură a scriitorului făcută de învățătorul N. Munteanu: casa este făcută așa



CURIER

Statul plătește!

Am scris la timp despre procesul de daune pornit de Sindicatul spiritului contra statului român.

Se știe astfel că trib. Ilfov s. I. com. a admis acțiunea întreprinsă și a condamnat ministerul finanțelor să plătească nouă milioane lei reclamanților constatând că rău și fără nici o bază legală consiliul de miniștri s'a apucat să reducă prețul de vânzare al spiritului după ce îl fixase, cu paza tuturor formelor legii, pe perioadă de 12 luni. Jurnalul consiliului nu putea dispune decât pentru viitor, adică numai pentru campania de producție următoare. Statul a făcut apel împotriva acestei sentințe.

Apelul a prilejuit ample des-

bateri în fața Curții din regi s. III.

Curtea a confirmat însă rirea atacată și a respins ca nefondat.

A deslușit astfel, încă principiul că dacă nici prin legi adhoc nu se poate lega procese — și rapoarte ridice, în genere — încă puțin nu pot fi modificate porturi și acorduri de învalabil perfectate, prin jurnale ale consiliilor de tri (adică ale puterii executive) iar dacă totuși se săvârșesc menea imixtiuni, peste legilor, cei lezați au drept reparatiuni.

Din nefericire însă, au țile greșesc și statul plă-

Prezența ministerului public este necesară

Trib. Dâmbovița — la cererea din București s. I, că hoț pețitorilor V. Ionescu și Gr. primei instanțe e nulă de